

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Карина МЕМАШКАЛО

Психологія бізнесу
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань *усі*
Спеціальність *усі*
Освітній рівень *перший (бакалаврський)*
Освітня програма *усі*

Статус дисципліни *вибіркова*
Мова викладання, навчання та оцінювання *українська*

Завідувач кафедри
міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *міжнародного бізнесу та економічного аналізу*
Протокол № 1 від 25.08.2020 р.

Розробники:

Сагушева Карина Валеріївна, к.е.н., доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Входження у бізнес і його розвиток здійснюється у певному психологічному та соціокультурному середовищі. На ефективність бізнесу впливає низка чинників, серед яких важливу роль відіграють знання про специфіку самої бізнесової діяльності та індивідуальні особливості особистості бізнесмена. Ринкова економіка покладає головну відповідальність за реалізацію власного життя і за успіх у бізнесовій та підприємницькій діяльності на самих людей, тому зростає роль таких психологічних якостей особистості, як цілеспрямованість, підприємливість, комунікабельність, готовність до обґрунтованого ризику, а також зростає роль соціальних і психологічних методів управління.

Для майбутніх бізнесменів і бізнесменів-початківців, для тих, хто готується стати фахівцями, які супроводжують розвиток бізнесу в Україні, знання психології бізнесу набуває особливого значення. Для фахівців, які забезпечують роботу бізнес-організацій, важливо бачити всю багатоплановість, складність і суперечливість бізнесу. На психологічному рівні аналізу необхідно досліджувати особистість людини, що займається підприємницькою діяльністю. На соціально-психологічному рівні аналізу на перший план виступають особливості організацій і груп, які здійснюють бізнес-діяльність. Вивчаються закономірності виникнення і функціонування бізнес-організацій, вплив різних аспектів взаємодії людей на результат їх спільної діяльності, особливості поведінки і спілкування індивідів в бізнес-співтоваристві і бізнес-середовищі і т.д. Сучасним напрямком досліджень в цій області є вивчення організації як інструменту бізнесу, тобто особливості координації діяльності людей: керівництво, лідерство, стимулювання, створення та ефективна робота команд та інші проблеми, що виникають в ході діяльності організації.

Тож підготовка майбутнього фахівця міжнародних відносин спрямована на формування цілісних теоретичних уявлень щодо психології бізнесу та підприємницької діяльності, психологічні особливості ведення бізнесу у сфері міжнародних відносин.

Метою вивчення дисципліни «Психологія бізнесу» є набуття знань про психологічні особливості особистості бізнесмена та механізми розвитку і функціонування підприємницької організації, формування умінь та навичок застосування інструментарію прийняття ефективних господарських рішень та ведення сучасного бізнесу у сфері міжнародних відносин.

Навчальна дисципліна «Психологія бізнесу» належить до вибіркових навчальних дисциплін професійного циклу.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Психологія	Документна комунікація
Суспільні комунікації	Психологія поведінки
Міжнародні економічні відносини	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність демонструвати знання щодо психології бізнесу та її ролі у міжнародних економічних відносинах	вміти використовувати понятійно-категоріальний апарат психології бізнесу в професійній діяльності та забезпеченні ефективності міжнародних економічних відносин
Здатність здійснювати дослідження у галузі міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій	застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження психологічних проблем бізнесу, у тому числі у міжнародних відносинах
Здатність аналізувати психологічні аспекти бізнесу як діяльності, визначати основні ризики підприємницької діяльності	Сформувати уявлення щодо психологічних аспектів бізнесу як діяльності та основних психологічних підходів до дослідження феномену підприємницької діяльності, вміти визначати основні ризики підприємницької діяльності
Здатність організувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи	Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем
Здатність аналізувати психологічні особливості формування та діяльності команд, особливості роботи в команді	Сформувати уявлення щодо формування та діяльності команд, особливостей роботи в команді. Вміти розподіляти ролі у команді та грати певну роль.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні аспекти психології бізнесу

Тема 1. Психологія бізнесу як міждисциплінарна наука

1.1. Психологія бізнесу як науково-прикладна галузь психологічної науки. Об'єкт, предмет і мета навчальної дисципліни. Дослідницькі та практичні завдання психології бізнесу. Напрямки дослідницької і практичної діяльності психологів у бізнесі.

1.2. Структура, функції та основні категорії психології бізнесу. Аналіз категорій «підприємець», «бізнесмен», «менеджер». Зв'язок між поняттями «управління», «підприємництво», «бізнес».

1.3. Місце психології бізнесу в системі наук. Історія становлення психології бізнесу. Міждисциплінарні зв'язки психології бізнесу.

Тема 2. Перспективи розвитку науки. Проблема методу та методології

2.1. Перспективи розвитку науки.

2.2. Проблема методу та методології психології бізнесу. Поняття про наукове пізнання у психології бізнесу. Основні поняття методології психологічної науки.

2.3. Основні та специфічні принципи науки. Характеристика основних методів психології бізнесу.

2.4. Методика використання методів групової роботи і вирішення групових завдань (мозковий штурм, метод синектики, метод соціально-психологічного тренінгу)

Тема 3. Характеристика психологічних ознак підприємництва

3.1. Поняття про підприємницьку активність, її рівні та види. Психологічні аспекти аналізу бізнесу як діяльності. Основні психологічні підходи до дослідження феномену підприємницької діяльності. Психологічні моделі підприємницької поведінки.

3.2. Ризик, його види і функції. Ситуації невизначеності та ризику у підприємницькій діяльності. Основні ризики підприємницької діяльності.

3.3. Лідерство і процес міжособистісної взаємодії. Лідер і лідерство. Структура лідерства. Бізнес як лідерство.

3.4. Теорії походження лідерства. Підходи до лідерства. Теорія рис лідерства. Ситуативне лідерство. Сучасні теорії лідерства.

Тема 4. Проблема особистості в бізнесі

4.1. Особистість як центральна постать підприємницького процесу. Особистість бізнесмена. Особистісні якості бізнесмена. Соціально-психологічні причини включення в бізнес. Психологічні основи успішної бізнес діяльності. Провідні мотиваційно-ціннісні орієнтації сучасних бізнесменів і підприємців.

4.2. Типологія підприємців і бізнесменів. Основні типи (моделі) підприємців.

Тема 5. Психологія ділового спілкування у підприємництві

5.1. Поняття спілкування в соціально-психологічному вимірі. Поняття спілкування у психології. Види спілкування. Рівні спілкування. Функції спілкування у підприємстві.

5.2. Структура ділового спілкування. Три сторони спілкування: комунікативна, інтерактивна; перцептивна. Засоби спілкування. Особливості використання засобів спілкування у підприємстві

Змістовий модуль 2

Прикладні аспекти психології бізнесу

Тема 6. Психологія ділового спілкування у бізнесі

6.1. Принципи ділової взаємодії у бізнесі. Вимоги ділової моралі. Основні принципи ділової взаємодії.

6.2. Етико-психологічні принципи ділової взаємодії у бізнесі. Посилення етичних засад бізнесу та менеджменту. Етичні нормативи ділового спілкування та поведінки. Діловий етикет. Розробка етичних нормативів в організації.

Тема 7. Специфіка ведення бізнесу у підприємницькій організації

7.1. Види організацій за кількісним критерієм. Малі, середні, великі підприємства. Характеристики підприємств за кількісним критерієм.

7.2. Класифікація організацій за якісними критеріями. Криза управлінської свідомості як наслідок зміни організаційної структури.

7.3. Соціально-психологічне середовище організації. Соціально-психологічний простір організації, його складові й властивості. Механізми соціальної регуляції організаційної поведінки. Соціально-психологічний клімат колективу.

Тема 8. Психологічна сутність підприємницької діяльності

8.1. Психологічні особливості підприємницької діяльності. Психологічна структура підприємницької діяльності. Мотиваційний регулятор підприємницької діяльності

8.2. Система психодіагностичних методик для вивчення психологічних особливостей підприємницької діяльності. Вивчення мотивації підприємницької діяльності. Методика «Мотиваційний профіль» Ш. Річі та П. Мартіна. Вивчення особистісних переваг та обмежень підприємців.

8.3. Комплекс активних методів і форм психологічної підготовки підприємців до підвищення ефективності підприємницької діяльності.

Тема 9. Психологічні особливості рекламної політики

9.1. Реклама, її сутність та види. Традиційні та нетрадиційні погляди на сутність реклами. Види реклами.

9.2. Моделі психіки людини та їх використання при створенні реклами.

9.3. Особливості впливу реклами на споживача. Психологія сприйняття реклами. Елементи психологічного впливу реклами на споживача. Модель впливу реклами на поведінку покупця.

9.4. Використання образу-носія в рекламі. Основні характеристики носіїв реклами. Вибір носіїв реклами. Відповідність носія реклами цільовій аудиторії.

Тема 10. Психологічні особливості роботи в команді

10.1. Поняття «команди» в психологічній науці. Класичне визначення поняття «команда». Команда як колективний суб'єкт спільної діяльності. Ефект команди.

10.2. Психологічні особливості роботи в команді. Психологічні особливості формування команд. психологічні особливості діяльності команд. Психологічні особливості розподілу ролей у команді.

10.3. Психологічний аналіз змісту та суттєвих характеристик конкурентоздатної команди. Ознаки конкурентоздатної команди. Співпраця і згуртованість.

Перелік практичних занять, а також запитань і завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Методи навчання, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти використовуються: проблемні лекції, міні-лекції, дискусії, робота в малих групах, презентації, індивідуальна робота під час виконання завдань, тренінги.

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «Психологія бізнесу» проходить за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що відбувається протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний мініекзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

лекцій: активна робота на парі (1 бал за кожне заняття) за умови відповіді студентом на поставлені викладачем питання, які свідчать про ступінь засвоєння лекційного матеріалу. Загальна кількість балів 10.

практичні заняття:

виконання студентом практичних завдань, участі студентів в обговореннях, дискусіях. Кожне практичне завдання оцінюється у 5 балів. Максимальна оцінка ставиться за наявності обґрунтованих висновків та своєчасної здачі завдання. Загальна кількість балів 25.

Участь у тренінгах. Кожен тренінг оцінюється у 15 балів. Максимальна оцінка ставиться за активної участі у тренінгу та своєчасної здачі завдання. Загальна кількість балів 30.

поточна контрольна робота, максимально оцінюється в 10 та 15 балів. Вона виконується в ПНС і містить питання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля. За стереотипне завдання студент може отримати 2 бали, за діагностичне 3 бали та за евристичне 5 балів. Загальна кількість балів за контрольні роботи – 25;

самостійної роботи:

домашні завдання. Кожне домашнє завдання оцінюється в 1 бал за умови правильного виконання та наявності відповіді. Кількість домашніх завдань – 10, максимальна кількість балів за усі домашні завдання становить 10 балів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є такі: глибина і міцність знань відповідно до базових понять, рівень мислення; уміння систематизувати знання за окремими темами; уміння робити обґрунтовані висновки, володіти категорійним апаратом, навичками та прийомами виконання практичних завдань; уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію, обробку та аналіз; самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів із навчальної дисципліни здійснюється на підставі сумування оцінок за всі види контролю, які мали місце протягом семестру.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімум можлива кількість балів за поточний і модульний контроль (а отже і залік) упродовж семестру – 60 та максимально можлива кількість балів – 100.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	Незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2		3	4
Аудиторна робота				
Тема 1.	Лекція	Лекція за питаннями: Психологія бізнесу як науково-прикладна галузь психологічної науки. Структура, функції та основні категорії психології бізнесу Місце психології бізнесу в системі наук	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Тренінг «Психологічна готовність до введення бізнесу». Вступна частина. Вправа «Знайомство». Вправа «Очікування». Вправа «Бізнес моєї мрії»	Активна участь у виконанні завдань	5
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу	Перевірка домашніх завдань	1
Аудиторна робота				
Тема 2.	Лекція	Проблемна лекція «Проблема методу та методології психології бізнесу»: Перспективи розвитку науки Проблема методу та методології	Активна робота на парі	1

		психології бізнесу Основні та специфічні принципи науки Методика використання методів групової роботи і вирішення групових завдань		
	Практичне заняття	Тренінг «Психологічна готовність до введення бізнесу» Вправа «Аналіз своїх обмежень (Ви самі)» Вправа «Аналіз особистих обмежень (Робота)» Вправа «Аналіз особистих обмежень (Інші)»	Активна участь у виконанні завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та тестового контролю. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 3.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: Поняття про підприємницьку активність, її рівні та види. Ризик, його види і функції. Лідерство і процес міжособистісної взаємодії. Теорії походження лідерства	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Тренінг «Психологічна готовність до введення бізнесу» Робота у групах «Розробка бізнес-плану власного бізнесу» Завершальний етап тренінгу	Активна участь у виконанні завдань	5
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 4.	Аудиторна робота			
	Лекція	Міні-лекції: Особистість як центральна постать підприємницького процесу Типологія підприємців і бізнесменів	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Дискусія «Роль особистості підприємця у забезпеченні ефективності бізнесу»	Активна участь у дискусії	5
		Контрольна робота	Перевірка контрольної роботи	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: Поняття спілкування в соціально-психологічному вимірі. Структура ділового спілкування.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Тренінг «Введення ділових переговорів та етико-психологічні принципи ділової взаємодії у бізнесі»	Активна участь у виконанні завдань	5

		Вступна частина. Вправа «Хто я?». Вправа «Мої сильні сторони». Вправа «Аукціон». Вправа «Міжкультурні маяки»		
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 6.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: Принципи ділової взаємодії у бізнесі Етико-психологічні принципи ділової взаємодії у бізнесі	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Тренінг «Введення ділових переговорів та етико-психологічні принципи ділової взаємодії у бізнесі» Вправа «Невербальні засоби спілкування». Вправа «Жорсткі переговори». Вправа «Агресор». Вправа «Розробка етичного кодексу організації» Заключна частина тренінгу	Перевірка виконання домашнього завдання	10
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 7.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: Види організацій за кількісним критерієм Класифікація організацій за якісними критеріями Соціально-психологічне середовище організації	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Оцінка морально-психологічного клімату колективу, оцінка ціннісно-орієнтаційної єдності	Перевірка виконання домашнього завдання	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: Психологічні особливості підприємницької діяльності Система психодіагностичних методик для вивчення психологічних особливостей підприємницької діяльності. Комплекс активних методів і форм психологічної підготовки підприємців до підвищення ефективності підприємницької діяльності.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Методика «Мотиваційний профіль» Ш. Річі та	Перевірка виконання	5

		П. Мартіна. Щоденник досягнень та невдач. Методика «Ви самостійно»	домашнього завдання	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу		1
Тема 9.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: Реклама, її сутність та види. Моделі психіки людини та їх використання при створенні реклами Особливості впливу реклами на споживача Використання образу-носія в рекламі.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Розробка реклами для окремої цільової групи з урахуванням моделі психіки людини	Активна участь у виконанні практичних завдань	5
		Контрольна робота	Перевірка контрольної роботи	15
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 10	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: Поняття «команди» в психологічній науці Психологічні особливості роботи в команді Психологічний аналіз змісту та суттєвих характеристик конкурентноздатної команди.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Дискусія «Переваги та недоліки командної роботи» робота в міні групах «Ролі в нашій команді»	Активна участь у виконанні практичних завдань	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу. Ведення термінологічного словника з психології бізнесу	Перевірка домашніх завдань	1

Рекомендована література

Основна

1. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с.
2. Жигайло Н.І., Кохан М.О., Данилевич Н.М. Психологія бізнесу: навчал. посібн. Львів: Видав. Центр ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 256 с.
3. Жигайло Н.І. Психологія бізнесу, лідерства та комунікацій як перспективний науковий напрям в Україні та Європі. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2018. Випуск 3. 108 с.
4. Гусєва О.Ю. Психологія підприємництва та бізнесу: навчальний посібник. / Гусєва О.Ю., Легомінова С.В., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С., Хлевицька Т.Б. – Київ: Державний університет телекомунікацій, 2019. – 257с.
5. Мілютіна К.Л., Трофімов А.Ю. М60 Психологія сучасного бізнесу : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 168 с.
6. Москалець В. П. Загальна психологія [текст]: підручник. / В. П. Москалець. – К. Ліра-К:, 2020. – 564 с.

Додаткова

7. Захарчин Г. М. Основи підприємництва : навч. посіб. / Г. М. Захарчин – К. : Знання, 2008. – 437 с.
8. Кайдалова Л.Г., Пдяка Л.В. Психологія спілкування: навчальний посібник. – Х.: НФаУ, 2011. – 132 с.
9. Основи економічної психології: курс лекцій / Т. В. Кузнецова ; Міжрегіональна Акад. упр. персоналом. - К. : МАУП, 2006. - 140 с.
10. Пачковський Ю.Ф. Психологія підприємництва. Навчальний посібник / Пачковський Ю.Ф. – К.: Каравела, 2017. – 416 с.
11. Підприємництво та бізнес-культура : підручник / [Л. О. Лігоненко, Г. Л. Піратовський, І. В. Молоштан та ін.] ; за заг. ред. Л. О. Лігоненко ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : КНТЕУ, 2011. – 507 с.
12. Чернявская Т.П. Психология успешности личности в бизнесе. Монография / Т.П. Чернявская. – Одесса: Астропринт, 2010. – 288 с.
13. Як стати успішним підприємцем. Практичні поради для тих, хто розпочинає справу (від «А» до «Я») / Інтерна Бондар, Олександр Ягольник. – К. : Корпорація, 2004. – 120 с.

Інформаційні ресурси

14. Емельянов Е. Н., Поварницына С. Е. Психология бизнеса. – М.: АРМАДА, 1998. – 511 с. – Режим доступу : http://lib.vvsu.ru/books/psych_bis/page0014.asp#hex19
15. Базаров Т. «Бизнес как практическая психология» / Лекция – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=QRywmfaFoYs>

16. Базаров Т. Парадоксы команд и психологические инструменты управления изменениями / Лекция – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=FTIpGOn6Izw>
17. Базаров Т. Лидер в кризисной ситуации. / Лекция – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=ecq3XCX004Q>
18. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Психологія бізнесу» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/>